

**Мемлекеттік Хатшы Хиллари Клинтонның
Халықаралық Эйелдер Құніне Жолдауы
8 наурыз, 2009 жыл**

Осыдан он бір жыл бұрын Қытайға барғанымда сондағы әйелдердің жағдайын жақсартуға үлес қосып жүрген белсенді әйелдермен танысып едім. Олар әйелдерге құнделікті кездесетін қыыншылықтарды суреттеп берді: жұмыстағы қысымшылық, нашар денсаулық сақтау шаралары, үйдегі көретін зорлық-зомбылық және әйелдердің дамуын артқа тартатын зандар.

Мен осы әйелдерді бірнеше апта бұрын Азияға Мемлекеттік Хатшы ретінде бірінші рет іс-сапарға барғанымда тағы да кездестірдім. Бұл жолы соңғы он жылда болған прогресс туралы естідім. Алайда, маңызды шаралар жасалып жатса да, бұл Қытайлық әйелдер дүниенің басқа елдерінде де болатын басқа да қыыншылықтар мен теңсіздіктердің әлі бар екеніне көз жеткізді.

Әйелдер өздерінің елдеріндегі саясаттық, экономикалық және мәдениет салаларына қатысу мүмкіндіктерін іздең жатқан кезде мен олардың айтқан оқиғаларын әрбір континенттерде естідім. 8 наурыз Халықаралық Эйелдер Құнінде біздің осы прогресс пен алдағы жатқан қыыншылықтарды және әйелдердің 21 ғасырдағы бүкіл дүниедегі қыыншылық кезеңінде ойнайтын рольдерін ескеруге мүмкіншілігіміз бар.

Алдыңғы буынмен салыстырғанда, бұға мемлекеттік, бизнес және мемлекетке қарасты емес ұйымдарда бұрынғыдан да көп әйелдер жұмыс істейді. Бірақ мұндай жақсы жаңа жаңылардың теріс жағы да бар. Дүниедегі ең кедей, аш және сауатсыздардың көбісі әйелдер болып табылады. Оларды соғыстың әдісі ретінде зорлау және миллиард доллар тұратын қылмыстық бизнес - құлдыққа сату әлі күнге дейін бар.

Абырой үшін өлтіру, денсаулығына зиян келтіру, жыныстық мүшелерін кесу және тағы басқа әрекеттер дүниенің көп елдерінде әлі де орын алғып келеді. Осыдан біраз ай бұрын ғана Ауғанстанда бір топ еркектер мектепке бара жатқан кішкене қыздың бетіне қышқыл шашып, көзін мәңгілікке жаралады - олар қыздың білім алғысы келгеніне наразылығын осылай білдірді. Олардың қызды және оның жанұясын қорқыту әрекеттері сәтсіз болды. “Мениң еке-шешем маған сені өлтіріп тастаса да мектепке бара бер деді”, - дейді ол қызы.

Ол қыздың өжеттігі және түйымы бізге – әйелдер мен ерлерге - қыздар мен әйелдердің өздеріне тиісті құқық пен мүмкіншіліктерге қол жеткізуі үшін еңбек етуіміз керектігін еске салады.

Ғаламдық мәселелер тым үлкен және күрделі, оларды барлық әйелдердің бел буып қатысусызыз шешу мүмкін емес. Әйелдердің құқықтарын қүшету адамгершілік міндеттеме ғана емес – ол бүкіләлемдік дағдарыс кезінде, терроризм мен ядролық жарактардың таралуы кезінде, әр жерде болып жатқан жанұялар мен қоғамға қауіпті қақтығыстар кезде, ауа райы өзгеріп, бүкіл әлемнің денсаулығына және қауіпсіздігіне төніп түрған қауіп-қатер кезінде қажеттілік болып табылады.

Бұл қыыншылықтар біздің толық назарымызды талап етеді. Біз оларды шала шаралармен шеше алмаймыз. Алайда көп жағдайда осындай және басқа мәселелер қолға алынбай қалады.

Қазіргі қаржы дағдарысы кезінде біз, көптеген зерттеулер айтатында, әйелдердің қолдау -- көп жеміс беретін, экономиканың күштегін, азаматтық қоғамды белсендердің, қоғам денсаулығын себелейтін және барлығына бейбітшілік пен біркелкілік әкелетін инвестиция екенін есімізге сақтауымыз керек. Әйелдерге инвестиация жасау -- келесі буындарды қолдаудың бір түрі: әйелдер жалақыларының көбісін тамаққа, дәрі-дәрмекке және балалардың мектебіне жұмсайды.

Дамыған елдерде де әйелдердің толық экономикалық күштері пайдаланылмайды. Бірдей жұмыс істесе де, әлемнің көп елдерінде әйелдердің жалақылары еркектермен салыстырғанда кем. Бұл кемшілікті Америка Құрама Штаттарында осы жылы жою үшін Президент Барак Обама бір қадам басты – ол әйелдердің теңсіз жалақыны талқыла түсіруі мүкіндігін күштегін Лили Ледбетер ұсынған Тен Жалақы Занына қол қойды,

Әйелдердің тең жалақы, кредит алу және бизнес ашу мүмкіндіктері болу керек. Олардың саяси салада және сайлауда тең дауысты болуға, үкіметке шағым беруге және президенттікке таласуға құқықтары бар. Олардың өздерінің және жанұяларының денсаулығын сақтандыруға және балаларына - қыздары мен ұлдарына - бірдей білім беруге құқығы бар. Олардың әлемде бейбітшілік пен тұрақтылық орнатудағы рольдері зор. Соғыстан көз ашпайтын жерлерде түр-түрлі көзқарастарға қарамастан келісімге келіп тоқталатын осы әйелдер.

Мениң жаңа жұмысыма байланысты әлемді аралаганда кездестірген, әдеттен тыс жағдайларға қарамастан, мүлікке ие болу, тұрмыс құру, білім алу, жанұяларын қолдау, тіпті бейбітшілікті қорғау үшін зандарды өзгертуken әйелдерді есіме сақтайтын боламын.

Мен олардың қолдаушысы боламын - басқа елдердегі әріптестеріммен, мемлекеттік емес ұйымдар, бизнес және жеке тұлғалармен біріге отырып, осы мәселелерді алдыға салып отырамын. Бүкіл әлемнің әйелдер мен қыздарының потенциалын жүзеге асыру – тек әділеттік орнату мәселесі емес. Сонымен қатар ол болашақ ұрпақтардың өрлеуі мен еркендеу мәселесі.